

Lerums
kommun

Yttrande

Datum 2025-03-05
Diarienummer SON24.200

Socialdepartementet
diarienummer/referens:
S2024/01966

Remissvar över betänkandet Stärkt medicinsk kompetens i kommunal hälso- och sjukvård (SOU 2024:72)

Sammanfattning

Lerums kommun instämmer i och ställer sig i positiv till de flesta av betänkandets förslag och bedömningar. Förtydliganden av kraven på tillgång till medicinsk bedömning dygnet runt, kravställande på läkarmedverkan genom föreskrift samt åtgärder för att underlätta utbildning, möter de utmaningar som omställningen till Nära vård och de kompetensförsörjningsbehov som skapas.

Stärkt läkarmedverkan i kommunal hälso- och sjukvård

Lagkrav på tillgång till medicinsk bedömning dygnet runt

Lerums kommun är positiv till betänkandets förslag om ett lagkrav på att regionen ska säkerställa medicinsk bedömning av läkare dygnet runt för patienter i kommunal hälso- och sjukvård samt att kommunerna ska säkerställa enskildas tillgång till medicinsk bedömning av sjuksköterska dygnet runt.

Stärkta avtal om läkarmedverkan

Lerums kommun ställer sig positiv till betänkandets förslag på att införa möjlighet för lämplig myndighet att meddela föreskrifter om avtal om läkarmedverkan men anser att begreppet *läkaransvar* är tydligare än *läkarmedverkan*.

Stärkt medicinsk kompetens på ledningsnivå

Lerums kommun instämmer i betänkandets förslag om lagkrav på att ledningsansvarig med medicinsk kompetens utses inom kommunal hälso- och sjukvård i alla kommuner. Lerums kommun instämmer även i förslaget att regionen ska utse ledningsansvarig med ett samlat grepp över hela den regionala insatsen i kommunernas hälso- och sjukvård.

En ordning där kommuner kan anställa läkare

Lerums kommun delar betänkandets bedömning att det grundläggande ansvaret för läkarmedverkan i kommunal hälso- och sjukvård ska kvarstå hos regionerna. Lerums kommun motsätter sig inte betänkandets förslag på frivillighet, att det inte längre ska vara förbjudet att anställa läkare, men ser för egen del inga vinster med att anställa egna läkare.

Stärkt kompetensförsörjning i kommunal hälso- och sjukvård

Förslag på åtgärder som gör det mer attraktivt för läkare att arbeta i den kommunala hälso- och sjukvården

Lerum kommun ser positivt på betänkandets förslag att tillsätta en nationell samordnare för att nå riktvärdet om 1 100 invånare per specialistläkare i primärvården.

Förslag på åtgärder som gör det mer attraktivt för legitimerade yrkesgrupper att arbeta i den kommunala hälso- och sjukvården

Lerums kommun ser positivt på betänkandets förslag att en nationell ledarskapsutbildning för chefer inom den kommunala hälso- och sjukvården utvecklas.

Genomför och följ upp försöksverksamhet med Magnetmodellen i kommunal hälso- och sjukvård

Lerums kommun avstår från att ta ställning till betänkandets förslag om att genomföra försöksverksamhet med enbart Magnetmodellen då dess relevans för hälso- och sjukvård i hemmet i en svensk kommun ter sig oprövad. Däremot ser Lerums kommun gärna en bredare ansats med evidensbaserade försöksverksamheter av flera olika modeller med lokal förankring.

Avsätt särskilda medel till kommuner för vidareutveckling av specialistsjuksköterskor i kommunal hälso- och sjukvård

Lerums kommun är positiv till betänkandets förslag att avsätta särskilda medel till kommuner för vidareutveckling av specialistsjuksköterskor i kommunal hälso- och sjukvård.

Inför ett breddat VULF-avtal, dvs vårdvetenskaplig utbildning, lärande och forskning i sjuksköterskeutbildning (VULF) som också omfattar arbetsterapiutbildningen och fysioterapiutbildningen

Lerums kommun instämmer i betänkandets förslag att införa ett breddat VULF-avtal som också omfattar arbetsterapiutbildningen och fysioterapiutbildningen.

Synpunkter och förklaringar på ställningstagande

Lagkrav på tillgång till medicinsk bedömning dygnet runt

Lerums kommun är positiv till betänkandets förslag om ett lagkrav på att regionen ska säkerställa medicinsk bedömning av läkare dygnet runt för patienter i kommunal hälso- och sjukvård. Omställning till Nära vård, med ökat antal patienter som har primärvård och specialiserad hälso- och sjukvård i hemmet, innebär ökade behov av att tydliggöra läkaransvaret på regionens och även mellan olika vårdnivåer på dagtid såväl som på jourtid. Lerums kommuns bedömning är att lagförslaget om tillgänglig sjuksköterska dygnet runt i kommunen redan fungerar så i praktiken.

Stärkta avtal om läkarmedverkan

Lerums kommun ställer sig positiv till betänkandets förslag på att Socialstyrelsen bemyndigas att meddela föreskrifter om avtal om läkarmedverkan. Lerums kommun anser dock att begreppet *läkarmedverkan* ska ändras till det tydligare begreppet *läkaransvar*.¹ Utformning, innehåll och vilken standard som kommunerna kan förvänta sig av ett sådant avtal kan med fördel regleras i en sådan föreskrift. Med tydliga skrivningar om att uppföljning av efterlevnad ska ske kan kommunernas beroendeställning till regionens utförare minska och kommunerna stärkas som avtalsparter gentemot regionerna.

En ordning där kommuner kan anställa läkare

Lerums kommun delar betänkandets bedömning att det grundläggande ansvaret för läkarmedverkan, läkaransvar, i kommunal hälso- och sjukvård ska kvarstå hos regionerna. Att behålla de befintliga grundstrukturerna för samverkan runt patienterna inklusive läkarmedverkan är att föredra före möjligheterna att för kommunen att anställa egna läkare. Lerums kommun motsätter sig inte utredningens förslag på frivillighet, att det inte längre ska vara förbjudet att anställa läkare, men ser för egen del inga vinster med att anställa egna läkare.

¹ I läkaransvar ingår bland annat att:

- fast läkarkontakt inom primärvård ska utses enligt 6 kap. 3 § Patientlag (2014:821).
- fast läkarkontakt samordnar patientens medicinska vård, läkemedelsbehandling och dialog mellan vårdnivåer, samt är delaktig vid vårdövergångar
- utföra medicinska bedömningar, utredningar, behandlingsinsatser och uppföljning, planerat och oplanerat, för vård, hela dygnet, samt beskriva det i en medicinsk vårdplan
- ha läkemedelsansvar, genomföra läkemedelsgenomgång och upprätta läkemedelsberättelse
- genomföra brytpunktssamtal vid allvarlig sjukdom, vid övergång till palliativ vård och vid vård i livets slutskede
- ta ställning till vårdbegränsningar
- ge medicinsk konsultation och kompetensöverföring i det enskilda ärendet till kommunens legitimerade personal.
- fastställa dödsfall samt upprätta dödsbevis och dödsorsaksintyg

Tillgång till läkare ska finnas dygnet runt, veckans alla dagar för kommunal primärvård.

Stärkt medicinsk kompetens på ledningsnivå

Lerums kommun instämmer i betänkandets förslag om att genomföra tidigare utredningars förslag om lagkrav på medicinsk kompetens hos strategiskt ledningsansvarig inom kommunal hälso- och sjukvård. Formell medicinsk kompetens hos kommunens verksamhetschef för hälso- och sjukvård i kombination med tydliga mandat för MAS och MAR ger en bra plattform. Lerums kommun ser positivt på att också regionen får krav på sig att utse en samlad ledningsansvarig för de regionala insatserna som utförs inom den kommunala hälso- och sjukvården.

Stärkt kompetensförsörjning i kommunal hälso- och sjukvård

Förslag på åtgärder som gör det mer attraktivt för läkare att arbeta i den kommunala hälso- och sjukvården

Lerums kommun ser positivt på betänkandets förslag att tillsätta en nationell samordnare för att nå riktvärdet om 1100 invånare per specialistläkare i primärvården. Läkartätheten påverkar den regionala primärvårdens möjligheter att möta behoven hos patienterna i den kommunala hälso- och sjukvården. Lerums kommun anser sig dock inte tillräckligt insatta i orsak och problembild runt en möjlig läkarbrist för att kunna värdera vilka åtgärder som krävs för att förbättra situationen.

Lerums kommun ser positivt på betänkandets förslag att en nationell ledarskapsutbildning för chefer inom den kommunala hälso- och sjukvården utvecklas. Lerums kommun delar bilden av betydelsen av skickliga ledare med god förståelse och redskap att leda i ett komplext system i stor förändring i och med omställningen till Nära vård. Ledarskapet är viktiga faktorer för att den kommunala hälso- och sjukvården ska vara attraktiv och klara sin kompetensförsörjning.

Lerums kommun är positiv till betänkandets förslag att avsätta särskilda medel till kommuner för vidareutveckling av specialistsjuksköterskor i kommunal hälso- och sjukvård. Det skulle göra stor nytta för att möjliggöra för kommunen att ersätta den studerande personalen och vara en attraktivare arbetsgivare. För att kommunen ska kunna utnyttja medlen är det en förutsättning att det är en långvarig och uthållig satsning, till skillnad mot de tidigare statliga medlen för ändamålet som kommit sent och varit endast kortvariga och därmed svåra att utnyttja. Det finns behov av liknande satsning på specialistutbildning även för de kommunala arbetsterapeuterna och fysioterapeuterna.

Inför ett breddat VULF-avtal, (vårdvetenskaplig, utbildning, lärande och forskning) som också omfattar arbetsterapiutbildningen och fysioterapiutbildningen

Lerums kommun anser att ett nationellt VULF-avtal på ett bättre sätt än det regionala avtalet har en stor potential att öka antalet VFU-platser inom kommunal hälso- och sjukvård. Fler studenter med erfarenhet av den kommunala hälso- och sjukvården under sin studietid kan öka konkurrenskraften hos kommunen som framtida arbetsgivare.

Lerums kommun anser att ett nationellt VULF-avtal kan bidra till att öka antalet platser för verksamhetsförlagd utbildningen (VFU). Införandet behöver ta hänsyn till utmaningar som i kommunen främst utgörs av begränsad tillgång på handledare och att lokalerna är otillräckliga. För att säkerställa framgång behöver avtalet tillåta en viss regional anpassning, prioritera finansiering av stödstrukturer och inkludera de mindre utbildningsprogrammen för arbetsterapeut- och fysioterapeutstudenterna. Ett nationellt VULF-avtal kan stärka kompetensöverföringen mellan akademi och klinik.

Lerums kommun